

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

– Wydział Instrumentalny –

Maciej Gański

„Transkrypcje pieśni i oper w twórczości Ferenc Liszta”

Promotor: dr hab. Paweł Rydel

Streszczenie

Ferenc Liszt jest autorem ogromnej liczby transkrypcji utworów najróżniejszych kompozytorów, które wykonywał z wielkim powodzeniem na swoich koncertach. Wprowadził wprost niewiarygodne na ówczesne czasy elementy wirtuozowskie, wykorzystując do maksimum możliwości brzmieniowe fortepianu. Wśród jego transkrypcji szczególne miejsce zajmują opracowania pieśni i oper. Najdoskonalszy instrument, czyli głos ludzki, w zestawieniu z majestatyczną potęgą orkiestry – w operach, czy też kameralna intymność – w emocjonalnych pieśniach, dały Lisztowi wyjątkowe pole do popisu, z czego wywiązał się w sobie właściwy i niezwykle przy tym oryginalny, nowatorski sposób. Fortepian, w razie potrzeby, staje się w opracowaniach Liszta kilkudziesięcioosobową orkiestrą z potężnym chórem bądź śpiewa szeroką paletą barw różnych rodzajów ludzkiego głosu.

Założeniem niniejszej dysertacji jest przybliżenie i popularyzacja lisztowskich transkrypcji pieśni i oper. Autor podjął także próbę odnalezienia klucza do ich głębszego zrozumienia oraz wejścia na drogę prowadzącą do użycia właściwego języka wypowiedzi muzycznej przy ich wykonywaniu.

Praca składa się ze wstępu, trzech rozdziałów merytorycznych oraz zakończenia. Rozdział pierwszy poświęcony został szczegółowemu przedstawieniu i uporządkowaniu terminologii w języku polskim, angielskim i niemieckim, dotyczącej transkrypcji. W rozdziale drugim przedstawiono zarys biografii Liszta i jego założeń pedagogicznych, a także omówiono transkrypcje w ogóle oraz transkrypcje pieśni i oper w jego przebogatej twórczości. W rozdziale trzecim zostały poddane analizie wybrane pieśni Aleksandra Alabjewa, Jacoba Arcadelta, Fryderyka Chopina, Pierre'a-Louisa Dietscha, Franza Schuberta, Roberta Schumanna i fragmenty oper Richarda Wagnera w wersjach oryginalnych oraz, prezentowanych na płycie CD, opracowaniach Ferenc Liszta. Rozdział ten jest najbardziej obszerny. Zamieszczone w nim schematy budowy poszczególnych utworów opracowano na potrzebę analizy wykonawczej. W opisach dzieł starano się

skupiać na najważniejszych aspektach, mających bezpośredni wpływ na wykonanie. W rozdziale tym wykazano także, jak istotne oddziaływanie na interpretację transkrypcji ma dogłębna znajomość ich pierwowzorów wraz z literackimi tekstami (w przypadku pieśni i oper).

Do pracy dołączona została płyta CD zawierająca nagrania następujących utworów:

1. R. Wagner/F. Liszt – Parafraza koncertowa uwertury z opery *Tannhäuser* S. 422
2. R. Wagner/F. Liszt – Recytatyw i Romans *O du mein holder Abendstern* z opery *Tannhäuser* S. 444
3. R. Schumann/F. Liszt – *Liebeslied (Widmung)* S. 566
4. F. Chopin/F. Liszt – *Six chants polonais* S. 480, No. 1. *Mädchens Wunsch (Życzenie)*
5. No. 2. *Frühling (Wiosna)*
6. No. 3. *Das Ringlein (Pierścień)*
7. No. 4. *Bacchanal (Hulanka)*
8. No. 5. *Meine Freuden (Moja pieszczotka)*
9. No. 6. *Die Heimkehr (Naręczony)*
10. F. Schubert/F. Liszt – *Gretchen am Spinnrade* S. 558/8
11. F. Schubert/F. Liszt – *Du bist die Ruh* S. 558/3
12. A. Alabjew/F. Liszt – *Le rossignol* S. 250/1
13. R. Wagner/F. Liszt – *Isoldes Liebestod* z opery *Tristan und Isolde* S. 447
14. J. Arcadelt/P.-L. Dietsch/F. Liszt – *Ave Maria* S. 183/2

Liszt swoją sztuką kompozytorską wyprzedził epokę. Niebywale rozwinął fakturę fortepianową, a technikę gry wprowadził w nieznane dotąd obszary. Echa transkrypcji kompozytora pobrzmiewają w wielu jego solowych utworach fortepianowych. Można pokusić się o stwierdzenie, że gdyby nie stworzył tak wielkiej liczby opracowań, jego niepowtarzalny styl nigdy nie wyewoluowałby tak, jak miało to miejsce, przez co cała późniejsza twórczość fortepianowa stałaby się zdecydowanie uboższa.

The Stanislaw Moniuszko Academy of Music in Gdańsk

– Instrumental faculty –

Maciej Gański

”Ferenc Liszt – song and opera transcriptions”

Promoter: dr hab. Paweł Rydel

Summary

Ferenc Liszt is the author of numerous transcriptions of other composers, which he successfully performed in his concerts. Liszt introduced incredible as for his times virtuoso elements, reaching the maximum of piano sounds. According to the author the most special of his transcriptions are songs and operas. The most perfect instrument – a human voice along with the majestic power of an orchestra in operas or intimacy in emotional songs were for Liszt a good area for acting. And he was successful in his own but an exceptional and innovative way. Depending on needs Liszt changes a piano into an orchestra with a big choir or a wide range of human voices.

The aim of this dissertation is to bring closer and popularize Liszt’s transcriptions of songs and operas. The author also tries to help to understand them better and to find a proper language of music expression while performing it. The thesis consists of the introduction, three substantive chapters and the ending. The first chapter presents and explains the terminology related to Liszt’s transcriptions in Polish, English and German languages. The second chapter contains the outlines of the composer’s biography and his pedagogical ideas. It also describes transcriptions in general and the transcriptions of songs and operas in Liszt’s extensive work. The third chapter focuses on Alexandr Alabiev’s, Jacob Arcadelt’s, Frederick Chopin’s, Pierre-Louis Dietsch’s, Franz Schubert’s and Robert Schumann’s chosen songs as well as Richard Wagner’s opera parts in original versions and Ferenc Liszt’s transcriptions presented on author's CD. This chapter is the longest. It includes the schemes according to which singular works are constructed to meet demand of performance analysis. While describing the pieces the author tended to focus on the most important aspects that influence indirectly their performance. This chapter also shows how the profound knowledge of the originals and literature texts (as for songs and operas) is important for their interpretation.

The CD enclosed to this doctoral thesis contains the records of the following pieces:

1. R. Wagner/F. Liszt – Overture to *Tannhäuser* S. 422
2. R. Wagner/F. Liszt – Recitative and Romance *O du mein holder Abendstern* from *Tannhäuser* S. 444
3. R. Schumann/F. Liszt – *Liebeslied (Widmung)* S. 566
4. F. Chopin/F. Liszt – *Six chants polonais* S. 480, No. 1. *Mädchens Wunsch (The Maiden's Wish)*
5. No. 2. *Frühling (Spring)*
6. No. 3. *Das Ringlein (The Ring)*
7. No. 4. *Bacchanal (Merrymaking)*
8. No. 5. *Meine Freuden (My Joys)*
9. No. 6. *Die Heimkehr (Homeward)*
10. F. Schubert/F. Liszt – *Gretchen am Spinnrade* S. 558/8
11. F. Schubert/F. Liszt – *Du bist die Ruh* S. 558/3
12. A. Alabiev/F. Liszt – *Le rossignol* S. 250/1
13. R. Wagner/F. Liszt – *Isoldes Liebestod* from *Tristan und Isolde* S. 447
14. J. Arcadelt/P.-L. Dietsch/F. Liszt – *Ave Maria* S. 183/2

As a skillful composer Liszt was ahead of his epoch. Liszt's piano texture as well as the technique of playing reached new heights, and echoes of his transcriptions are also heard in his numerous solo piano pieces. One may conclude that if he had not created so many arrangements, his inimitable style would have not evolved as it did, and the whole later piano work would have been significantly decreased.

Translated by Izabela Osochocka